

Årsberetning 2022 fra Komite for Etik.

Disposition:

1. Indledning
2. Kommunikation og formidling
3. Telefonrådgivningen
4. Nordisk og internationalt samarbejde
5. Samarbejde med bestyrelsen i DP
6. Behandling af indkomne klager og henvendelser
7. Økonomi

1. Indledning:

Mødeaktivitet

KfE har i 2022 afholdt 7 ordinære møder vekslende mellem DP i København og i Århus, således at formanden pendulerer og sekretariatsmedarbejdere ved møder i Århus deltager virtuelt tillige med medlemmer for hvem det fra tid til anden er nødvendigt. Den ordning er både ressourcemæssig besparende i forhold til rejseudgifter, da fire medlemmer af KfE er fra Jylland. En ordning der samtidig har givet mulighed for at afholde flere arbejds møder i tilknytning til Århusmøderne primært mellem Johanne Bratbo og Søren Willert, der haft bedst tid til udarbejdelse af forslag til drøftelse i KfE i forhold til udvikling af elementer til refleksionsmaterialet besluttet på GF 2021.

Derudover har KfE afholdt sit årlige 2-dages arbejdsseminar i januar 2022, hvor vi bl.a. drøftede kommunikationsstrategi/plan med besøg fra DPs kommunikationsafdeling, justeringer til den danske oversættelse af de justerede etiske principper for nordiske psykologer (vedtaget på GF 2021 i engelsk version), arbejdet med refleksionsopgaven og temaer til artikler, m.v.

Det har været et meget aktivt år med kommunikations- og formidlingsopgaver, samt mange punkter og temaer til behandling på dagsordenen til KfE møderne.

Sekretariatsbistand

Samarbejde med sekretariatsmedarbejder souschef i forhandlingsafdelingen Rikke Røpke og studentermedhjælp Maiken Lindegaard Keller (barselsorlov fra august) og dernæst Marie Louise Arenholt Rosengaard har været meget velfungerende og baseret på en klar arbejdsfordeling, hvor formanden forbereder dagsordener og bilag til opsætning i sekretariatet, udarbejder program for seminar m.v., og sekretariatet forbereder klager og henvendelser til behandling.

Komiteens sammensætning i indeværende GF-periode:

- Formand: Johanne Bratbo
- Næstformand: Charlotte Boel
- Karin Rønnebæk-Kornum
- Line Rasbak
- Søren Willert
- Jens Jacob Prasse (suppleant)

Karin Rønnebæk-Kornum har af arbejdsmæssige årsager haft orlov fra KfE i perioden april-september 2022, hvor Jens Jacob Prasse i perioden er indtrådt formelt som ordinært medlem, men deltager iøvrigt i alle ordinære møder og seminarer.

Den ugentlige telefonrådgivning varetages fortsat af næstformand Charlotte Boel.

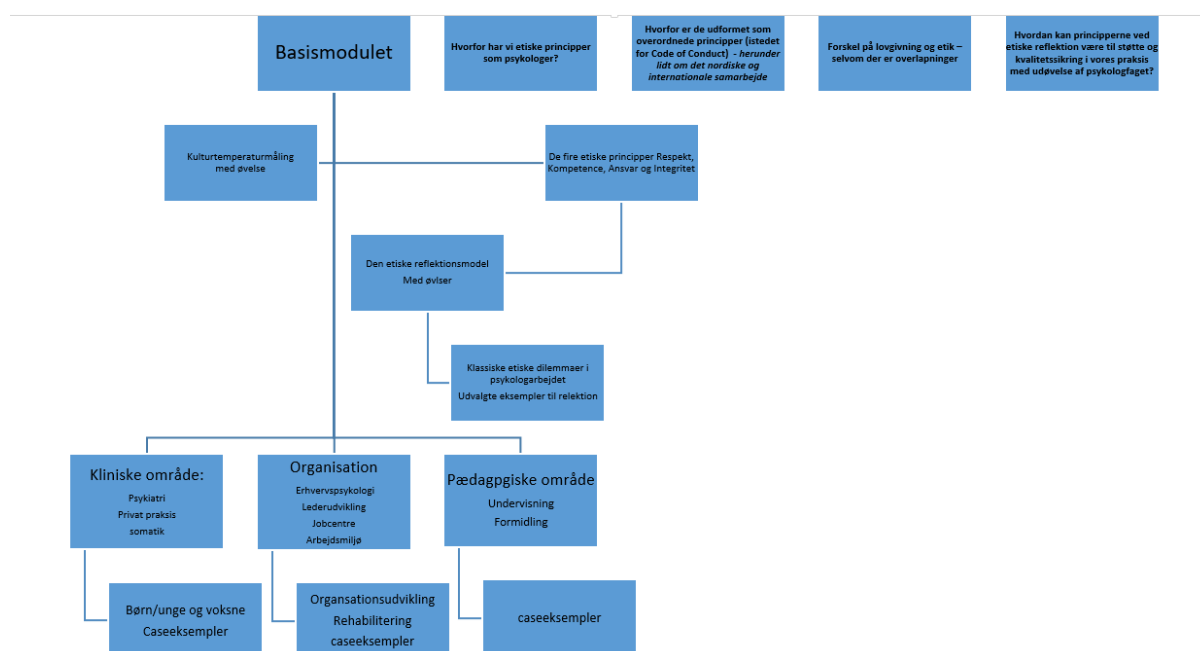
Formand Johanne Bratbo er af DP udpeget som repræsentant i Board of Ethics i regi af EFPA (European Federation of Psychologists Associations).

2. Kommunikation og formidling

Arbejdet med udvikling af refleksionsmateriale i hht handlingsplanen fra GF 2021:

På GF 2021 fremlagde KfE forslag til udarbejdelse af forskellige elementer til et refleksionsmateriale til DPs hjemmeside under etik (www.dp.dk/etik), som blev godkendt som afsæt for det videre arbejde. Formålet med materialet er i høj grad at lette adgangen til indsigt og refleksion omkring etik for medlemmer, men især også kunne fremme interessen for brug kollegialt på arbejdspladser, i netværk, supervision og andre formidlings- og undervisningssammenhænge. Ønsket er et materiale, som kan have generel interesse og som er mere vedkommende og tilgængeligt end blot pjecemateriale.

I efteråret 2021 og ikke mindst i hele 2022 har KfE derfor målrettet arbejdet videre med udvikling af en række elementer til refleksionsværktøj med afsæt i den illustrationsmodel, som blev præsenteret på GF 2021 (PP slides, cases, film, øvelser):

KfE har undervejs haft et givende samarbejde med kommunikationsafdelingen i DP ved konsulent Ditte Wolff-Jacobsen med præsentation af status og elementer, sparring og afklaring af, hvordan materialerne bedst kan opsættes sig på hjemmesiden.

Der i januar 2023 på seminar aftalt en deadline den 7. marts 2023 for opsætning af hidtil producerede elementer, således at der på formandskollegiemøde den 7. marts 2023 kan informeres fra KfE om eksistensen heraf.

Det har generelt været en stor fordel for etikområdet, at DP har udviklet en ny hjemmeside, da det helt generelt er blevet langt lettere at finde materialer og synliggøre disse, og KfE har i samarbejde med ansvarlig for hjemmesiden i DP gennemgået og justeret i søgeord til området.

Siden august 2022 og til februar 2023 har der været knapt 1500 besøgende på alle sider om etik på www.dp.dk. I 2021 var der i alt 830 besøg.

Merchandise:

KfE har udarbejdet en lille **trefløjet A-4 folder**, der rummer de væsentligste informationer omkring rammer for de etiske principper, de overordnede principper, trin i den etiske refleksionsproces, adgang til rådgivning. Folderen kan downloades til print fra hjemmesiden, men er også i starten af 2023 omsat grafisk og i første omgang trykt i 1000 eksemplarer til udlevering ved undervisning, oplæg m.v.

Derudover har KfE udarbejdet et ark med de etiske principper som **"spillekort"**, der kan klippes ud og bruges ved drøftelser af etiske dilemmaer. Arket kan downloades fra hjemmesiden, men er også omsat grafisk og i første omgang trykt i 1000 eksemplarer til udlevering ved undervisning, oplæg, m.v.

Udover refleksionselementerne, har KfE beskrevet en case med titlen **"En fejlslagen udredning"**, der hvori en nyuddannet psykolog fortæller om udredningen af en patient og reflekterer med denne over psykologiens fagetiske principper. Casen har været omtalt på nyhedsbrev i DP og fik god opmærksomhed fra medlemmer. I casen beskrives først fra den nyuddannedes side, og derefter præsenterer Komité for Etik en række refleksioner knyttet til casen.

Samarbejde med Magasinet P

KfE har i flere år haft et ønske om også at kunne synliggøre etikken i vores foreningsblad Magasinet P og blev derfor meget glade for, at den nye redaktør Christian Nørgaard selv hurtig efter sin tiltrædelse rettede henvendelse til KfE, hvor vi på møde drøftede perspektiver for et samarbejde med afsæt i forskellige temaer.

Helt konkret udmøntede samarbejdet sig i år sig i en artikel med titlen **"Hvorfor har vi etiske principper?"** ved formand Johanne Bratbo og som blev bragt i magasinet nr.3, 2022. Artiklen er ligeledes at finde under KfE materialet på DPs hjemmeside.

Oplæg for medlemsgrupper

KfE har på GF 2021 og sidenhen ved flere lejligheder i DP-regi gjort opmærksom på, at vi efter nærmere aftale stiller os til rådighed for at bidrage med oplæg i forbindelse med arrangementer i decentrale enheder og medlemsgrupper. Og også i 2022 har der været efterspørgsel herpå:

- ✓ Oplæg for psykologer ansat i Børne- og Ungepsykiatrien på Bispebjerg Hospital
- ✓ Oplæg for Børnesagkyndige ved netværks møde i Århus
- ✓ Oplæg for TR-klub i Mariagerfjord kommune
- ✓ Oplæg i forbindelse med afholdelse af generalforsamling i Kreds Sønderjylland

Og i januar 2023 oplæg for netværk af uddannelsespsykologer i Ålborg og afventer oplæg ved kredsmøde i Kreds Ringkøbing i februar.

Opsamlinger fra disse oplæg indgår i arbejdet hos KfE som erfaringer til videre formidling.

Rammen for oplæg er som start en orientering om etiske principper og rammerne heromkring, og suppleres så med oplæg til temaer, som rekvirenterne forud har modtaget input til fra kommende deltagere. Generelt fornemmes klart, at fagpolitik og etik hænger tæt sammen.

Arbejdsbetingelserne på mange psykologarbejdspladser, men også i privatpraksis, kan være med til at forstærke oplevelsen af etiske dilemmaer i psykologydelserne på grund af opgavemængde, bredde og tyngde, omstruktureringer, sygemeldte kolleger uden vikardækning, dokumentationskrav.

Nogle udvalgte eksempler på etiske problemstillinger:

- Unge psykologer i psykologien, der kan føle sig presset på kompetencer
- Ængstelse for at sige fra med afsæt i etikken i forhold ledelsen især overfor lægefaglighed
- Diagnostisk – hvor psykologen er en del af udredningen, men ikke oplever, at man når helt omkring – og samtidig føler/skal stå til ansvar i forhold til patienten
- Forskellige kulturer og praksis mellem afdelinger i forhold til mødet med pårørende og forståelsen for deres viden/synspunkter og genkendelse af udredningsresultater/diagnoser
- At undgå forråelse i hverdagen, når der er mange opgaver, mange pres på flow og afklaringer
- Samarbejde med PsykologNævnet i klagesager vedrørende børnesagkyndige undersøgelser, hvor det er svært at få forståelse for samspil mellem opdrag og vilkår, herunder etiske dilemmaer, oplevelse af "akademisering"
- Usikkerhed på gældende lovgivning, når man ansat i én sektor leverer rådgivning og terapi i en anden sektor – f.eks. på uddannelsesområdet og forældrenes adgang til indsigt, når de unge søger rådgivning
- Psykologers ageren på sociale medier, hvis og når tonen bliver hård eller man efterlyser kolleger til sager eller omtaler elementer heri

Samarbejde med Studerende i DP (tidl. Studentersektionen)

På GF 2021 fremsatte KfE forslag til, at DP har et informationstilbud om etik til nyuddannede/nye kandidatmedlemmer i DP i lyset af den store forskel på etikundervisning på universiteterne. Bestyrelsen tilkendegav opbakning til intentionen, men ønskede at denne formidling skulle integreres i et online virtuelt og generelt introduktionstilbud om DP til målgruppen. KfE har derfor afventet at den proces igangsættes i DP, selvom vi fortsat mener, at formidling om etik er særlig velegnet til fysisk tilstedeværelse.

I efteråret 2022 har der så været kontakt mellem KfE og Studerende i DP, både fordi der ses et behov også for studerende tidligere på studiet, og som led i behov for rekruttering af studentermedlemmer til DP på landsplan. På møde i december 2022 drøftedes et perspektiv for en temadag om etik i forlængelse af praktikperioden, hvor de studerende har gjort sig en række erfaringer fra de arbejdspladser, som de har været tilknyttet. KfE har også været i dialog med Århus Universitet og

underviser i etik på stedet, der støtter relevansen af dette.

På nyt møde 1. februar 2023 blev aftalen at arbejde videre med forslaget, men at vi allerede nu i et samarbejde udbyder en temaeftersmiddag om etik til studerende i lokaler hos DP i Århus den 13. maj.

Årsmøde i september i DP

DP afholdt årsmøde den 27. august 2022 om temaet ”Psykologien i en digital tidsalder”, hvor medlemmerne kunne deltage både fysisk og digitalt. For os der deltog fysisk var det en dejlig oplevelse igen at kunne have dialoger med kolleger. Programmet var fyldigt med mange præsentationer fra psykologer om arbejdet med digitale ydelsesformer og terapier.

Årsmødet afsluttedes med en paneldebat mellem fungerende formand Dea Seidenfaden, formand for Studerende i DP, Karla Brage, og formand for KfE, Johanne Bratbo. En velforberedt seance med god stemning og godt leder af udspørger, og som det gav god mening at være inviteret til fra KfE.

KfE havde forud forsynet DP med udkastet til opdaterede anbefalinger i forhold til etik ved internetbaserede ydelser udarbejdet af arbejdsgruppe under Board of Ethics i EFPA-regi.

Dialog med Selskab for Supervision

Da det er ønskeligt at materiale, der bliver udarbejdet i udvalg under EFPA og ikke mindst, hvor DP har repræsentanter udpeget, bliver synliggjort og tilgængeligt for medlemmerne.

KfE vurderede det derfor også oplagt at henvende sig til Selskab for Supervision i DP for at få selskabets kommentarer til udspil om etiske anbefalinger vedrørende supervision, som en arbejdsgruppe under Board og Ethics i 2019 har færdiggjort til videre godkendelse. På grund af covid-nedlukninger og reduceret mødeaktivitet i 2020-2021, har materialet ikke været forelagt til drøftelse i hele udvalget endnu og er ej heller endnu godkendt på EFPA niveau.

Selskab for Supervision bød invitationen velkommen og har i januar 2023 vendt tilbage med deres kommentarer, så disse kan være med til at kvalificere KfEs egne drøftelser og dialog med Board of Ethics 2023.

3. Telefonrådgivningen

Rådgivningen, der varetages af næstformand Charlotte Boel, har telefontid to gange ugentlig onsdag og torsdag kl. 8-9, ligesom der kan sendes email på etik@dp.dk.

Antallet af henvendelser har i 2022 været på 25-30 i telefonen og 5 på emailen. Der har været en stigning i antallet af kommunalt ansatte psykologer, som udtrykker bekymring for at de på grund af øget arbejdspress føler at de risikerer at gå på kompromis med fagetikken, som også handler om pres i forhold til brug af testmateriale, usikkerhed på rammesætning og at de overlades for ofte til individuel stillingtagen. Privatpraktiserende har bl.a. henvendt sig om etiske dilemmaer der knytter sig til erfaringer i psykologfaglige praksisfællesskaber om forskellig kultur og tilgang til klienter.

Der er som øvrige år henvendelser om forvaltning af tavshedspligt, også i forbindelse med samarbejdet med andre faggrupper og disses manglende forståelse både for fagetikken og lovgivning. Hertil kommer udfordringen med hvad der må skrives i journalen, hvor man gør af sine hypoteser i sager, og videregives af oplysninger og det forhold at andre faggrupper kan læse journalen og borgere selv når det handler om sundhedsvæsenet.

Der er stadig henvendelser der handler om samspillet mellem lovgivning og etik – f.eks. status for udrulningen af GDPR, Serviceloven og forvaltningsloven.

Henvendelser der drejer sig om store uenigheder i en medarbejdergruppe, er det vigtigt at balancere i forhold til, hvor meget eller direkte rådgiver skal gå ind i disse for ikke at overskride beføjelser, og derfor opfordres ofte til at man forsøger sig med en dialog med kollegerne.

Rådgivningen er ikke supervision, men grænsesætningen kan nogle gange være lidt vanskeligt for nogle medlemmer, specielt unge psykologer.

Der henvises ofte til de etiske principper og værdien af at man er opmærksom på brug af disse på arbejdspladsen generelt. Rådgiver har i flere tilfælde som følge af henvendelserne givet inspiration til, at der på diverse arbejdspladser har været fokus på og/eller afsat tid til at arbejde med de Etiske Principper for Nordiske Psykologer. Som rådgiver oplever man ofte at få en positiv feedback med budskaber om vigtigheden af en telefonrådgivning, hvor det er muligt at udfolde etiske dilemmaer og/eller blive bekræftet i egne overvejelser.

Det etiske princip Ansvar fylder en del sammen med princippet Kompetence og nogle færre om Principperne Integritet og Respekt.

I forbindelse med at DP har fået ny hjemmeside i 2022, er det blevet langt nemmere at søge på temaet etik, og også sket en øget synliggørelse af telefonrådgivningen.

4. Nordisk og internationalt samarbejde

Nordisk etikseminar i Island:

Det årlige seminar i september for etiknævnene i de nordiske psykologforeninger, blev i 2022 afholdt i Reykjavik i Island. Fra KfE deltog formand Johanne Bratbo og næstformand Charlotte Boel, tilsvarende repræsentation fra Finland, Norge og Sverige, og så hele etiknævnet i Island – i alt en gruppe på 15 deltagere. Rigtig god stemning, engagement, mod på dialoger og lyst til at bidrage, helt som det plejer at være! Eneste sten i skoen er, at sproget er engelsk – lidt ærgerligt, at vi ikke kan holde fast i det nordiske.

Det var et tæt program med mange temaer til drøftelse:

Klagesager i Island:

Resultater fra undersøgelse af udviklingen af klagesager i Island fra 1995-2022

Status for EPNP:

Status for national godkendelse af den justerede version af Etiske Principper for Nordiske Psykologer – og også senere noget debat om fortolkningen heraf. På gældende tidspunkt var DP det eneste land som havde afsluttet den formelle godkendelsesprocedure på egen GF

Praksis i klagesager:

Udveksling af status for arbejdet med praksis i klagesager, hvor der sker justeringer hos flere og i Finland og Norge især overvejelser om de meget bureaukratiske og tidskrævende processen og mange sager, og i Sverige arbejdet med en dialogproces uden faste kriterier for sanktion. I Danmark blev vedtægterne på området justeret ved GF 2021.

Formidling til medlemmer og spørgsmålet om mulig rådgivning til ikke-medlemmer

Særlig case med psykolog i Island, som praktiserer brug af Psilopin i terapiesessioner og har fået kritik i etiknævnet for dette

Board of Ethics i EFPA:

Drøftelse af, hvordan vi bedst på nordiske plan kan have udbytte af repræsentation i Board of Ethics i EFPA, hvor Johanne Bratbo fra DP er med og Norge via psykolog Nina Dalen i mange år. Herunder blev det aftalt, at Johanne Bratbo er villig til at orientere undervejs, når der er møder og at tage stafetten i forhold til at undersøge mulighederne for at vi indgiver et forslag til nordisk symposium til den kommende europæiske psykologkonference 2023 (ECP 2023) i Brighton, England (se senere).

Repræsentation i Board of Ethics i EFPA og European Conference on Psychology 2022 (ECP 2022) i Slovenien:

Som følge af udpegningen i efteråret som DPs repræsentant i Board of Ethics i EFPA På ECP 2022, deltog formand for KfE, Johanne Bratbo, i ECP 2022, der gav flere muligheder for bl.a. at følge oplæg med fokus på etik. Konferencen var grundet covid restriktioner flyttet fra 2021 til afholdelse i 2022 i Ljubljana, hvilket også er årsagen til at der afholdes ECP igen allerede i 2023.

Vores slovenske kollegaer havde gjort et stort arbejde for at få konferenceprogram og lokaliteter afviklet på bedst mulige måde. Der var omkring 1200 deltagere, men få fra de baltiske lande på grund af krigen i Ukraine og det forhold, at den russiske forening af EFPAs generalforsamling i maj var ekskluderet på grund heraf.

Board of Ethics afholdt et kortere fysisk møde undervejs i konferencen, hvor der blev drøftet flere temaer og forslag til handleplan, men i særlig grad fyldte debat med kontaktpersonen fra bestyrelsen i EFPA om afklaring af godkendelsesprocessen af den opdaterede version af guidelines til etik ved internetbaserede psykologydelse.

Endvidere at man fra EFPA har udmeldt, at møder i udvalgene som udgangspunkt er virtuelle og kun fysiske i tilknytning til konferencerne. Ingen opfatter dette som de mest hensigtsmæssige rammer til at fremme reel handling. Der er tale om et udvalg med (potentielt) rigtig mange medlemmer, hvor både forskellige arbejdsvilkår og kulturer spiller en rolle. Board of Ethics har afholdt tre virtuelle møder i løbet af 2022.

Endvidere er indgivet forslag til symposium til ECP 2023 med udvalgte repræsentanter fra gruppen, herunder gruppens tovholdere fra hhv Slovenien og Portugal, samt Johanne Bratbo fra KfE, der her budt ind med tema om kommunikationsstrategi i forhold til medlemmer. Derudover lykkedes det inden deadline den 29. januar 2023 at få koordineret et nordisk forslag til symposium med titlen: *"Learning about ethics from teaching, practice and complaints"*, hvor alle fem nordiske lande er repræsenteret. Tiden vil så vise, om disse symposier bliver accepteret og kommer med videre i processen.

5. Samarbejde med bestyrelsen

KfE har deltaget i formandskollegiemødet i efteråret 2022, men måtte desværre melde forfald på grund af ferie i foråret 2022.

Der har løbende i året været en god dialog med fungerende formand Dea Seidenfaden med orientering omkring relevante emner, herunder årsmødet, nordisk etikseminar, Board of Ethics.

Bestyrelsen har kvitteret for KfEs arbejde med at udforme indstillinger i klagesager, eksemplificeret ved en klagesag, som bestyrelsen effektuerede i juni 2022.

6. Behandling af indkomne klager og henvendelser

Administration:

I samarbejde med sekretariatet har KfE fastholdt opgaven med at trimme proces og redskaber vedrørende klagesagsbehandlingen til fordel både for potentielle klager, sekretariatets forberedende arbejde og drøftelserne i KfE. Dertil er arbejdet videre med formen for indstillinger til bestyrelsen, hvis klagesager indstilles til sanktion, således at informationsniveau og form gør det muligt for bestyrelsen at varetage opgaven med effektivering.

Henvendelser:

KfE har fået flere henvendelser i løbet af året, hvor medlemmer har ønsket at vende forskellige problemstillinger, men hvor der ikke har været tale om sager til egentlig klagesagsbehandling, og hvor der f.eks. har kunnet henvises til andre relevante tiltag.

Eksempler: Bekymring for forskningsetik i større forskningsprojekt; Oplevelse med kollegas brug af kritik udtalt af PsykologNævnet på måder der har haft beskæftigelsesmæssig konsekvens; Usikkerhed på betydning for de psykologfaglige ydelser i rådgivning tilknyttet institution med et erklæret religiøst ideologisk grundlag.

Klagesager:

I henhold til vedtægterne for KfE behandler vi kun kollegiale klager og klager over uautoriserede psykologer. Ved klientklager over autoriserede psykologer henvises klager således til at indbringe klagen for PsykologNævnet, ligesom KfE ikke optager klager til behandling, hvis klagen efter det oplyste er indbragt for anden klageinstans. Hvis det ikke fremgår klart af klagen, hvad der klages over med relevans for etikken, kontaktes klager af sekretariatet for en præcisering før klagen forelægges KfE til behandling.

Behandlede klager i 2022:

KfE har færdigbehandlet én **kollegial klagesag**, som blev optaget til behandling i efteråret 2021 og hvor KfE fandt grundlag for kritik bl.a. i hht til det etiske princip Ansvar, underprincip Udvidet ansvar, i forhold til faglig praksis og etiske standarder i relation til praktikanter. Sagen blev indstillet til og effektueret af bestyrelsen i juni 2022.

Derudover har KfE behandlet en klage over **uautoriseret psykolog** indkommet i 2022, som bl.a. omhandlede klienters utilfredshed med et langt behandlingsforløb, og hvor KfE på baggrund af journalmateriale ikke fandt grundlag for formel kritik, men angiv nogle anbefalinger til fremtidig praksis. Sagen blev afsluttet i november 2022.

Afviste og ikke behandlede sager i 2022:

Der er i alt til sekretariatet tilgået 12 klager, som er blevet afvist eller ikke behandlet i komiteen. I fire af disse sager er der tale om, at sekretariatet har modtaget en klage og henvendt sig til klager, og hvor klager ikke er vendt tilbage, og sagerne er derfor ikke forelagt KfE.

De resterende 8 fordeler sig således:

- 1 som omhandlede noget som sekretariatet kunne tage sig af
- 1 som blev forelagt komiteen og afvist
- 1 som blev afvist fordi klager ikke er medlem af DP
- 4 som blev afvist fordi klager var klient og indklagede autoriseret psykolog
- 1 som blev afvist fordi vedkommende også havde klaget til andre instanser

7. Økonomi

KfE har som omtalt i indledningen tilstræbt ressourcebevidsthed i forhold til rejseudgifter til København, da fire medlemmer her er fra Jylland. Dette også af hensyn til midler til udgifter knyttet til rejser med formidlingsopgaver, så den lokale økonomi ikke i første omgang har været en udfordring.

Endvidere har den særlige bevilling til udarbejdelse af refleksionsmateriale vedtaget på GF 2021, gjort det muligt at trække på konsulent i kommunikationsafdelingen, trykning af merchandise, m.v.

Årsrapport godkendt på møde i KfE den 23-02-2023